

Resilience, Values and Committed Action: The Role of Women in Jewish Destiny

Shoshana Schechter

Associate Dean for Torah Studies; Director, Mechina Program
Stern College for Women, Yeshiva University

1. בראשית רבה (וילנא) פרשה פה

שבטים היו עסוקין במכירתו של יוסף, ויוסף היה עסוק בשקו ובתעניתו, ראובן היה עסוק בשקו ובתעניתו, ויעקב היה עסוק בשקו ובתעניתו, ויהודה היה עסוק ליקח לו אשה, והקב"ה היה עוסק בורא אורו של מלך המשיח

2. בראשית פרק ד

(ה) ואל קין ואל מנחתו לא שעה ויחר לקין מאד ויפלו פניו: (ו) ויאמר יקוק אל קין למה חרה לך ולמה נפלו פניך: (ז) הלוא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רבץ ואלריך תשוקתו ואתה תמשל בו: (ח) ויאמר קין אל הבל אחיו ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו:

3. ספורנו בראשית פרק ד פסוק ו

למה חרה לך. למה קנאת באחך, כדואג על שקבלתי קרבנו ברצון, הנה לא היה זה רצון פשוט או שלא כדין. ולמה נפלו פניך. כי כשיש לקלקול איזו תקנה אין ראוי להצטער על מה שעבר, אבל ראוי להשתדל להשיג תקון לעתיד.

4. בראשית פרק כא

(ה) ואברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו: (ו) ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי: (ז) ותאמר מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה כי ילדתי בן לזקנתי: (ח) ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק: (ט) ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק: (י) ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק: (יא) וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו: (יב) ויאמר אלהים אל אברהם אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא לך זרע: (יג) וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא:

5. בראשית פרק כו

(לד) ויהי עשו בן ארבעים שנה ויקח אשה את יהודית בת בארי החתי ואת בשמת בת אילן החתי: (לה) ותהיין מרת רוח ליצחק ולרבקה:

6. שמות פרק ב פסוק א

וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי:

7. רש"י שמות פרק ב פסוק א

ויקח את בת לוי - פרוש היה ממנה מפני גזירת פרעה (וחזר ולקחה. וזהו וילך, שהלך בעצת בתו שאמרה לו גורתך קשה משל פרעה, אם פרעה גזר על הזכרים, ואתה ג"כ על הנקבות). והחזירה ועשה בה לקוחין שניים. ואף היא נהפכה להיות נערה. ובת מאה שלושים שנה היתה שנולדה בכואה למצרים בין החומות, ומאתים ועשר שנה נשתהו שם, וכשיצאו היה משה בן שמונים שנה. אם כן כשנתעברה ממנו היתה בת מאה שלושים וקורא אותה בת לוי:

8. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף יא עמוד ב

דרש רב עזרא: בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור - נגאלו ישראל ממצרים,

9. שמות פרק לח פסוק ח

ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראת הצבאת אשר צבאו פתח אהל מועד:

10. רש"י שמות פרק לח פסוק ח

במראת הצבאת - בנות ישראל היו בידן מראות, שרואות בהן כשהן מתקשטות, ואף אותן לא עכבו מלהביא לנדבת המשכן, והיה מואס משה בהן, מפני שעשויים ליצר הרע, אמר לו הקב"ה קבל, כי אלו חביבין עלי מן

הכל, שעל ידיהם העמידו הנשים צבאות רבות במצרים. כשהיו בעליהם יגיעים בעבודת פרך, היו הולכות ומוליכות להם מאכל ומשתה ומאכילות אותם ונוטלות המראות, וכל אחת רואה עצמה עם בעלה במראה ומשדלתו בדברים, לומר אני נאה ממך, ומתוך כך מביאות לבעליהן לידי תאוה ונזקקות להם, ומתעברות ויולדות שם, שנאמר (שיר השירים ח ה) תחת התפוח עוררתין, וזה שנאמר במראות הצובאות. ונעשה הכיור מהם, שהוא לשום שלום בין איש לאשתו, להשקות ממים שבתוכו את שקנא לה בעלה ונסתרה, ותדע לך, שהן מראות ממש, שהרי נאמר (שמות לח כט ל), ונחשת התנופה שבעים ככר וגו', ויעש בה וגו', וכיור וכנו לא הוזכרו שם, למדת שלא היה נחשת של כיור מנחשת התנופה, כך דורש רבי תנחומא, וכן תרגם אונקלוס במחזית נשיא, והוא תרגום של מראות מירידויר"ש בלעז [מראות]. וכן מצינו בישעיה (ישעיה ג כג) והגליונים, מתרגמינן ומחזיחא:

11. מי השילוח כי תשא

ורחצו ידיהם ורגליהם - ענין רחיצת הכהני' מהכיור הוא ענין סילוק והסרת נגיעה, כי רחיצה מורה ע"ז כמ"ש אצל עגלה ערופה ורחצו זקני כו' והוא שאמרן שאין להם שום נגיעה וחלק בזה המעשה. וגם הכהן העובר הוצרך לרחיצה היינו שיסיר נגיעתו ומבטל דעתו ורצונו נגד רצון הש"י היינו שאינו עובד רק מה שהש"י חפץ, וכן אשר נצטוינו לטול ידינו שארית וקודם סעודה הוא ג"כ קודם שיתחיל האדם לעסוק בצרכי הגוף צריך תפילה להש"י באם שיבא לידו דבר מעניני עוה"ז שהוא ח"ו נגד רצון הש"י אז הוא מבקש מהש"י שימול ויסיר את תאורו מזה ואף גם בדבר היתר נמצא ג"כ טוב והיפכו כי באם יאכל האדם דבר היתר וילך אח"כ בכח הזה ויעשה עבירה אז נגלה הדבר כי לא קבל כח הטוב שבזה הדבר וע"ז הוא הרחיצה שהוא תפילה להש"י שבכל דבר לא יקבל רק כח הטוב שנמצא כי נחלה הבאה לו לאדם ממקום אחר מחנה עליה שלא ירשנה ולזה קבעו לומר פרשת הכיור קודם התפילה וקודם פרשת הקרבנות היינו שלא נתפלל רק על מה שהש"י חפץ.

12. תהלים פרק יח פסוק לד

משוה רגלי כאילות ועל במתי יעמידני:

13. יש"י תהלים פרק יח פסוק לד

משוה רגלי כאילות - רגלי הנקיבות עומדת ביושר יותר משל זכרים:

14. בראשית פרק ג

(טז) אל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרנך בעצב תלדי בנים ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך: (יז) ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר צויתך לאמר לא תאכל ממנו ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חייתך: (יח) וקוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את עשב השדה: (יט) בזעת אפך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת פי עפר אתה ואל עפר תשוב: (כ) ויקרא האדם שם אשתו חוה כי הוא היתה אם כל חי: (כא) ויעש יקוק אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם:

15. ספורנו בראשית פרק ג פסוק כ

חוה. שצריכה לחיות ולגדל הבנים בחטאה.